

Єрмоленко Катерина Віталіївна

магістрант першого року навчання
Одеський державний екологічний університет
м. Одеса, Україна

Костюкєвич Тетяна Костянтинівна

к. геогр. н., асистент кафедри агрометеорології
та агрометеорологічних прогнозів,
Одеський державний екологічний університет
м. Одеса, Україна

ДИНАМІКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЖИТА ОЗИМОГО В УМОВАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Жито є дуже перспективною культурою для України, враховуючи його стійкість до несприятливих погодних умов, невибагливість до якості ґрунту, а також нечутливість до багатьох поширених хвороб.

У країнах Європи озиме жито є однією з найбільш поширених зернових культур. Його вирощують на значних площах і широко застосовують як у харчовій промисловості, так і у фармацевтичній, технічній та інших галузях економіки. Серед зернових культур, вирощуваних в нашій країні, особливе значення озимого жита обумовлено в першу чергу поєднанням таких двох важливих біологічних якостей - зимостійкістю і невисокою вимогливістю до умов зростання [1].

Товарні ресурси зернового ринку і повнота задоволення потреби в різних видах зерна значною мірою визначаються розміром, структурою посівних площ, врожайністю і як похідною цих параметрів складом валових зборів зернових культур. Врожайність і валовий збір не відрізняються стабільністю. Високі врожаї зерна припадають, в основному, на роки з відносно сприятливими погодними умовами.

Незважаючи на те, що в Україні жито почали вирощувати понад три тисячі років тому, останнім часом спостерігалася тенденція скорочення

посівних площ цієї культури у зв'язку з розширенням площ пшениці озимої, а також з економічних причин - передусім низькою закупівельною ціною на зерно жита. На сьогоднішній день лідерами по вирощуванню жита в Україні є Житомирська, Волинська, Чернігівська та Рівненська області (рис. 1).

Динаміка врожайності озимого жита в Волинській області, а також площа та валовий збір представлено на рис 2. Як бачимо, в останні роки відбувається ріст врожайності жита. Якщо врожайність жита в 2000 році в середньому по області становила 13,4 ц/га, в 2010 році 16,6 ц/га, то в 2016 та 2017 роках ці значення становлять вже 23,0 та 26,5 ц/га відповідно. Що свідчить про тенденцію росту врожайності жита. Під урожай жита 2016 та 2017 року в Волинській області було засіяно 25,9 і 28,3 тисяч га відповідно - проти 63,9 тисяч га, засіяних в 2000 році (рис. 2). Валовий збір в останні роки збільшився за рахунок росту врожайності жита в останні роки [2].

В інтенсивних технологіях обробітку озимого жита важлива роль належить сорту. Найважливішою умовою зростання врожайності є широке впровадження в практику найкращих сортів, підвищення якості насінневого матеріалу. Значення сорту для підвищення врожаю сільськогосподарських культур доведено наукою і практикою [3].

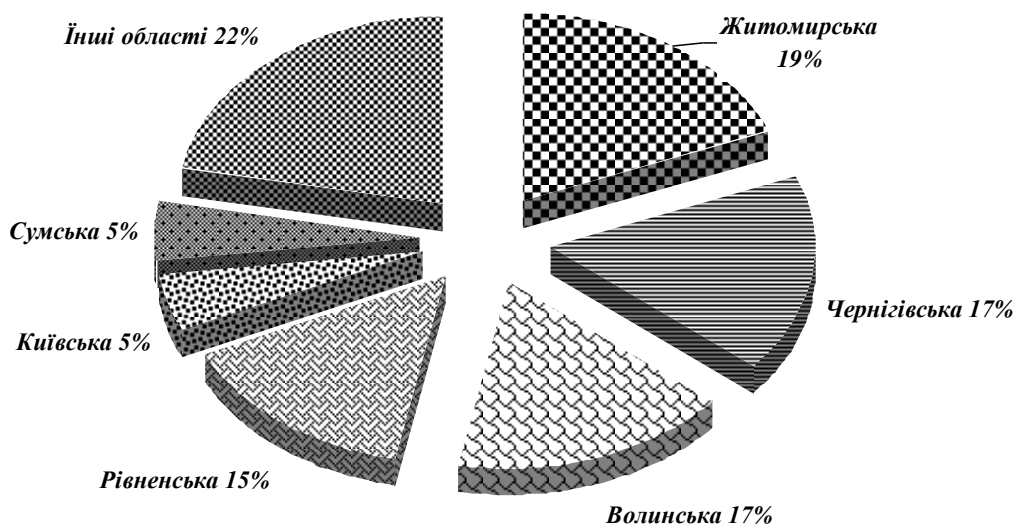


Рисунок 1 - Виробництво жита в Україні в розрізі областей станом на 2017 рік. Джерело: побудовано автором на основі даних [2].

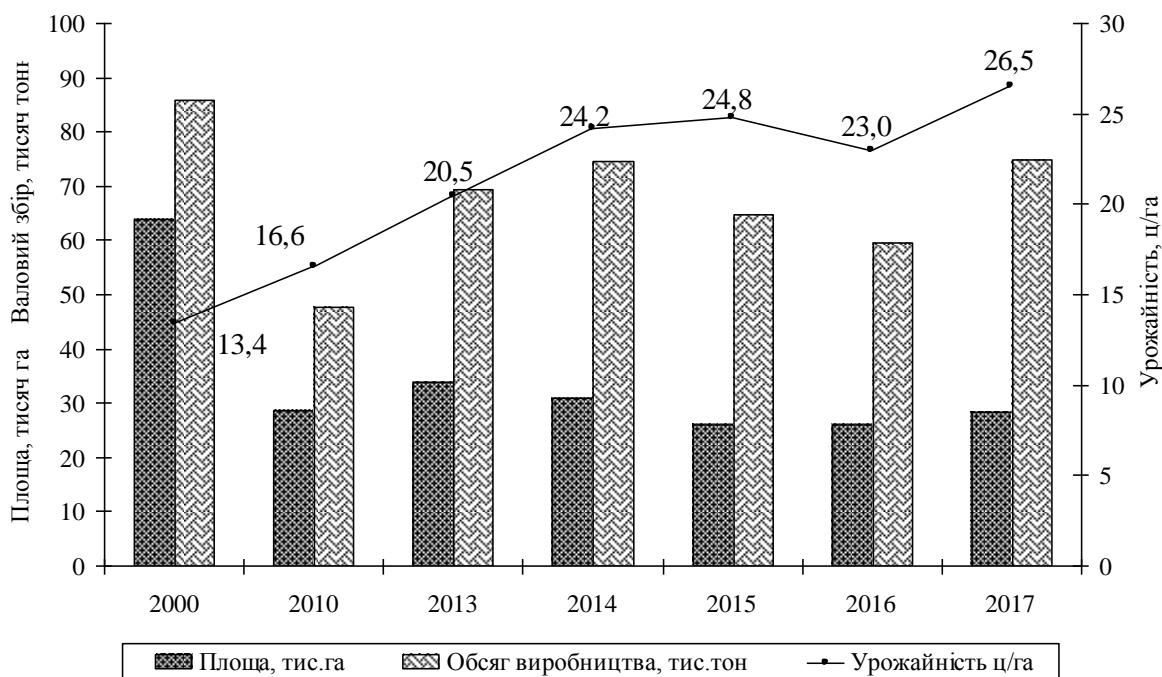


Рисунок 2 - Динаміка виробництва жита в Волинській області.

Джерело: побудовано автором на основі даних [2].

На думку ряду вчених, серед основних факторів, що впливають на величину врожаю, перше місце належить сорту, друге - добривам, третє - заходам по догляду за посівами та їх захисту від хвороб, шкідників і бур'янів.

Вимоги до сортів сучасного сільськогосподарського виробництва досить високі: сорт повинен володіти не тільки високою врожайністю, він повинен відрізнятися стабільністю, пластичністю, володіти високою якістю продукції, бути толерантним до біотичних і абіотичних факторів середовища зростання, пристосованим для механізованого обробітку.

Посів насіння, яке включене до Державного реєстру селекційних досягнень сортів - одне з обов'язкових умов правильної технології обробітку озимого жита. Знаходження сорту в Державному реєстрі селекційних досягнень, допущених до використання, дає право розмножувати, вводити при дотриманні карантинних вимог і реалізовувати сорти на території суб'єктів. Насіннєві посіви цих сортів підлягають апробації, а на насіння видається сертифікат, що засвідчує їх сортову приналежність, походження та якість [4].

Станом на 13 квітня 2017 року в реєстр сортів рослин України, придатних до поширення, включено 37 сортів озимого жита. Серед них дев'ять німецької селекції – Пікассо, Фугато та інші; польської – Данківській діамант; української селекції – Інтенсивне 95, Юр'ївець, Слобожанець F1, Синтетик 38 та інші [4].

Клімат Волинської області помірно-континентальний з м'якою зимою і теплим вологим літом. Область належить до вологої, помірно теплої агрокліматичної зони. Серед рівнинних територій України Волинська область, поряд з Рівненською, належить до найбільш зволжених. Дуже важливим і сприятливим моментом для сільського господарства є стабільність надходження вологи у весняний період. Влітку нерідко бувають значні дощі під час жнив.

Все, зазначене вище, дозволяє зробити висновок, що лімітуючим фактором для отримання високих врожаїв жита озимого в природно-кліматичних умовах Волинської області є дотримання сучасної технології вирощування високоврожайних гібридів і сортів жита озимого, а це – дотримання строків сівби, використання високопродуктивних сільськогосподарських машин і знарядь, ефективних, екологічно доцільних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій вирощування.

Бібліографічний список

1. Авраменко С. Новітні аспекти вирощування жита озимого / С. Авраменко, М. Цехмейструк, О. Глибокий, В.Шелякін// Агробізнес сьогодні, - 2011.- № 17(216). [Електронний ресурс].- Режим доступу: agro-business.com.ua.
2. Державна служба статистики України. Сайт Державного департаменту статистики України. Сільське господарство. Рослинництво. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Тиунов А.Н. Озимая рожь / А.Н. Тиунов, К.А. Глухих, О.А. Харькова. - М.: Колос, 1969.- 329с.

4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2017 рік / Державна ветеринарна та фіто санітарна служба України. —[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.

Ласло Оксана Олександрівна

к. с.-г.н. доцент, доцент кафедри землеробства і агрохімії,
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна

Нестеренко Вікторія

здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна

РЕГУЛЯТОРИ РОСТУ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ

Ріпак озимий – найбільш поширена олійна культура з родини капустяних. Насіння містить 38–50% олії, 16–29% білка, 6–7% клітковини, 24-26% безазотистих екстрактивних речовин. Олія – основна мета вирощування ріпаку. Ріпакову олію використовують як продукт харчування і для різних галузей промисловості [1].

Найбільш чутливою культурою до умов зростання є ріпак озимий. Ріпак досить вимогливий до умов живлення та технології вирощування. З-поміж олійних культур родини капустяних ця культура найбільш вибаглива до добрив; високі та сталі врожаї ріпак дає за умов, що ґрунт добре забезпечений елементами живлення. Серед кліматичних факторів, які визначають рівень реалізації врожайного потенціалу ріпаку озимого, особливе значення мають погодні умови в осінньо-зимовий період. Близько 70% майбутнього врожаю ріпаку озимого закладається восени ще до початку зими, оскільки його генеративні органи закладаються ще на ранніх фенологічних фазах.

Проте значною мірою морозостійкість ріпаку залежить від агротехнічних заходів, проведених восени, в т.ч. від кількості внесених мінеральних добрив та мікродобрив. Тому підживлення до настання періоду спокою перед зимівлею